ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΑΟΝ—
ΜΕ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΚΑΙ
ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ

Η ΗΜΕΡΑ

ΠΡΩΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΕΤΟΣ 13ον—ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3823
ΚΥΡΙΑΚΗ
8
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

Τὸ ἡμιτελὲς κτίριον τῆς Ζάστοβας εἶναι ἀνάγκη νὰ μετατραπῇ εἰς ξενοδοχεῖον ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Ὀργανισμὸν Τουρισμοῦ

ΤΟ ΑΠΟ 7ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1958 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΤΡΩΝ

Δύο ἀπόψεις τοῦ ἡμιτελοῦς κτιρίου τῆς Ζάστοβας

Ὁ Δήμαρχος κ. Ν. Βέτσος, ὡς ἀνεγράψαμεν ἤδη, ὑπέβαλεν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Παπανδρέου, μεταξὺ ἄλλων, καὶ ὑπόμνημα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως ἀξιοποιηθῇ τὸ εἰς θέσιν Ζάστοβα ἐγκαταλελειμμένον ἡμιτελὲς κτίριον, τὸ ἄλλοτε προοριζόμενον διὰ σανατόριον, μετατρεπόμενον εἰς τουριστικὸν ξενοδοχεῖον, ἐν συνδυασμῷ μὲ ἐγκατάστασιν ἐναερίου συγκοινωνίας μὲ τὴν κορυφὴν τοῦ Παναχαϊκοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ πόλις μας ν' ἀποκτήσῃ ἕνα ἐλκυστικὸν τουριστικὸν ἔργον. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ὑπεσχέθη νὰ μελετήσῃ τὸ αἴτημα τοῦτο τῆς πόλεως.

Πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς μελέτης ταύτης, ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ φύλλου μας τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1958, τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. λεπτομερὲς ὑπόμνημα τῆς Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς Τουρισμοῦ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κατάδηλος εἶναι ἡ ἀνάγκη ὅπως ταχέως καὶ ἐντόνως στραφοῦν αἱ προσπάθειαι τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐθνικοῦ Τουρισμοῦ, ὡς δυναμένου νὰ ἀποβῇ ἕνας σημαντικώτατος παράγων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Χώρας.

Ἐν τῇ ἐρεύνῃ τοῦ θετικωτέρου τρόπου ἀναπτύξεως τοῦ Ἐθνικοῦ μας Τουρισμοῦ —διὰ τὸν ὁποῖον ἀναμφισβητήτως χρειάζονται ρεαλιστικαὶ καὶ μακρᾶς πνοῆς ἀποφάσεις — ἐκρίναμεν ὡς ἀναγκαίαν τὴν δημιουργίαν νέων τουριστικῶν ἐνδιαφερόντων, πρωτοτύπων διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐφαμίλλων τῶν εὐρωπαϊκῶν, δυναμένων ν' ἀναπτύξουν καὶ τὸν χειμερινὸν τουρισμὸν εἰς τὸν τόπον μας. Ἐν προκειμένῳ δὲν θὰ πρέπει νὰ παροραθῇ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ξένοι τουρίσται οἱ ταξιδεύοντες τὸν χειμῶνα εἶναι οἰκονομικῶς εὐρωστότεροι καὶ συνεπῶς ἀποδοτικώτεροι διὰ τὸν τόπον τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτονται.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἀναζητήσεως τοιούτων νέων τουριστικῶν ἐνδιαφερόντων διὰ τὴν χώραν, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν διὰ Φέρρου—Μπῶτ ζεῦξιν Ἑλλάδος—Ἰταλίας, ἡ Ἐπιτροπή μας ἔκρινεν ὡς ἀναγκαίαν τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἑλληνικοῦ βουνοῦ, ὅπερ παρουσιάζει πολλαπλῶς σημαντικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ξένον.

Πρὸς τοῦτο προτείνομεν τὴν ὡς κατωτέρω ἀξιοποίησιν τοῦ ὄρους Παναχαϊκοῦ, τὸ ὁποῖον συγκεντρώνει τὰ περισσότερα παντὸς ἄλλου Ἑλληνικοῦ ὄρους πλεονεκτήματα ἀναφερόμενα: 1) Εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀπόστασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Πύλης εἰσόδου τῶν ξένων εἰς τὴν Ἑλλάδα. 2) Εἰς δαπάνην ἐλαχίστου χρόνου διὰ τὸν ξένον. 3) Εἰς φυσικὰς καλλονάς. 4) Εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ἑτοίμων σχεδὸν κτιριακῶν συγκροτημάτων, ἥτις ὡς εἶναι φυσικὸν θὰ μειώσῃ σημαντικῶς τὰς δαπάνας, ἀλλὰ καὶ θὰ συντάμῃ τὸν χρόνον ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου.

⁂

Τὸ προτεινόμενον ἔργον εἶναι χρησιμοποίησις τοῦ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας ἀνήκοντος καὶ ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐγκαταλελειμμένου κτιριακοῦ συγκροτήματος, διὰ τὴν ἵδρυσιν μεγάλου τουριστικοῦ ξενοδοχείου, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν σύνδεσιν αὐτοῦ δι' ἐναερίου σιδηροδρόμου μὲ τὴν κορυφὴν τοῦ Παναχαϊκοῦ, ὅπου διατίθενται ἄριστον πεδίον χιονοδρομιῶν καὶ δύο ὀρειβατικὰ καταφύγια εἰς ἀρίστην κατάστασιν καὶ μὲ πλήρη ἐξοπλισμόν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ φιλοξενήσουν 100 καὶ πλέον ἄτομα.

Εἰς ἀπόστασιν 15 μόνον χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας τοῦ λιμένος τῶν Πατρῶν, ἐπὶ τοῦ Παναχαϊκοῦ καὶ ἐπὶ ὕψους 720 μέτρων, εἰς τὴν θέσιν Ζάστοβα, ἔχει κτισθῇ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1938 κτιριακὸν συγκρότημα διαστάσεων 99Χ25 μέτρων ἀποτελούμενον ἐκ 4 ὀρόφων καὶ προοριζόμενον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Σανατορίου Πατρῶν, πλὴν ὅμως καὶ ἐκ τελευταίων δεδομένων προκύπτει ὅτι ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργείου Προνοίας ἐγκατελείφθη καὶ ὡς ἰδέα πλέον ἡ χρησιμοποίησίς του.

Τὰ ἐκ σιδηροπαγοῦς σκυροδέματος πλαίσια τῶν ὀρόφων πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν ἔχουν ἀποπερατωθῆ. Ἐπίσης ἡ βορεινὴ πλευρὰ εἶναι κτισμένη ἐκ λαξευτῶν λίθων. Λόγῳ τοῦ σκοποῦ δι' ὃν προωρίζετο διαθέτει βεράντες, περὶ αὐτὸ δὲ διαθέτει ἰδιόκτητον χῶρον 40 περίπου στρεμμάτων.

Ὁ προσανατολισμὸς τοῦ κτιρίου εἶναι μεσημβρινὸς καὶ προφυλάσσεται ἀπὸ τὸ ὑπερκείμενον ὕψωμα ἀπὸ τοὺς βορείους ἀνέμους.

Πλησίον τοῦ κτιριακοῦ συγκροτήματος ὑπάρχει ἀρκετὸν πηγαῖον ὕδωρ ἀρίστης ποιότητος, δυνάμενον νὰ ἐξυπηρετήσῃ πλήρως τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ἡ περιοχὴ στερεῖται ἠλεκτροφωτισμοῦ, ἀπολύτως ἀναγκαίου διὰ τὴν προτεινομένην ἀξιοποίησιν. Παρουσιάζεται ὅμως ἐν προκειμένῳ τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἡ ἀναγκαία ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια δύναται νὰ ληφθῇ ἐκ τοῦ παρὰ τὸν «Γλαῦκον» ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου, ὁπότε ἡ ἀπόστασις μεταφορᾶς τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας Υ.Τ. κυμαίνεται μεταξὺ 5—6 χιλιομέτρων, ἡ δὲ δαπάνη ἥτις θὰ ἀπαιτηθῇ θὰ κυμανθῇ μεταξὺ 350.000 — 400.000 δρχ.

⁂

Ἐκ τῆς ἐκ 15 χιλμ. ὑπαρχούσης ὁδοῦ, τὸ ἀπὸ Πατρῶν ὁδικὸν τμῆμα 4—5 χιλμ. εἶναι καθ' ὅλα πλήρες μὴ ἔχον ἀνάγκην οὐδεμιᾶς ἐπισκευῆς. Τὸ ὑπόλοιπον τμῆμα ἐκ 10 — 11 χιλμ. εὑρίσκεται σήμερον εἰς σχετικῶς καλὴν κατάστασιν. Προκειμένου περὶ ἀξιοποιήσεως τῆς Ζαστόβης καὶ τοῦ Παναχαϊκοῦ εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐπισκευή του, ἡ διαπλάτυνσίς του καὶ ὁπωσδήποτε ἡ σκυρόστρωσις αὐτοῦ, μὲ προοπτικὴν μελλοντικῆς ἀσφαλτικῆς ἐπιστρώσεως.

Δύναται ὅμως ν' ἀντιμετωπισθῇ καὶ περίπτωσις διανοίξεως τμήματος νέας παρακαμπτηρίου ὁδοῦ, ἡ ὁποία θὰ συνέταμεν αἰσθητῶς τὴν ἀπόστασιν, ἀλλὰ καὶ θὰ παρεῖχεν ἐδαφολογικῶς καλλιτέρας συνθήκας.

Ἡ διάρκεια τοῦ δι' αὐτοκινήτου ταξιδίου ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῆς ὁδοῦ Πατρῶν — Ζαστόβης ἀνέρχεται, μόλις εἰς 25 λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἐπισκευαζομένης δὲ τῆς ὁδοῦ εὐνόητον εἶναι ὅτι ὁ χρόνος δύναται νὰ συνταμῇ εἰς 15 λεπτὰ τῆς ὥρας.

Δύναται συνεπῶς — καὶ προτείνομεν — ὅπως ὁ Ε.Ο.Τ. ζητήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας παραχώρησιν τοῦ ἐγκαταλελειμμένου ὑπ' αὐτοῦ κτιριακοῦ συγκροτήματος Ζαστόβης καὶ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὁλοκλήρωσίν του πρὸς ἵδρυσιν ἑνὸς μεγάλου τουριστικοῦ ξενοδοχείου δυνάμεως 200 κλινῶν.

⁂

Παραλλήλως προτείνομεν ὅπως ἡ λειτουργία τοῦ ἐν λόγῳ ξενοδοχείου συνδυασθῇ μὲ τὴν γενικὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ὄρους Παναχαϊκόν, διὰ τῆς συνδέσεώς του δι' ἐναερίου σιδηροδρόμου.

Συγκεκριμένως, ἕνας ἐναέριος σιδηρόδρομος (βαγονέτο), ὅστις δύναται νὰ μεταφέρῃ 30 ἐπιβάτας κατὰ διαδρομὴν μὲ ἀφετηρίαν τὸ ξενοδοχεῖον, δύναται νὰ καλύψῃ τὴν ἐκ 700 μέτρων ἀπόστασιν περίπου (εἰς ἐναέριον εὐθεῖαν) εἰς διάστημα 15' λεπτῶν τῆς ὥρας καὶ νὰ μεταφέρῃ τοὺς ξένους τουρίστας εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παναχαϊκοῦ (ὑψομ. 1830 μ.) μὲ ἐνδιάμεσον σταθμὸν τὸ ἐν λειτουργίᾳ καταφύγιον τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου καὶ τέρμα τὴν κορυφὴν «Κούκουρες» (ὑψ. 1850 μ.) εἰς ἀπόστασιν 5' λεπτῶν ἀπὸ τῆς ὁποίας ὑπάρχει τὸ περίφημον πεδίον χιονοδρομιῶν «Πρασοῦδι», ὅπου ἐπίσης εὑρίσκεται ἕτερον καταφύγιον τοῦ Ὀρειβατικοῦ. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀξίας τοῦ πεδίου χιονοδρομιῶν «Πρασοῦδι» εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἤδη ἔχουν διεξαχθῆ εἰς αὐτὸ δίς Πανελλήνιοι χιονοδρομικοὶ ἀγῶνες.

Ἕνα ἐναέριον τραῖνο μπορεῖ νὰ συνδέσῃ τὴν Ζάστοβα μὲ τὴν κορυφὴν Κούκουρες τοῦ Παναχαϊκοῦ (ὑψόμετρον 1850 μέτρα)

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πέραν τῆς συντόμου καὶ θαυμασίας διαδρομῆς ὁ ξένος τουρίστας ἀπὸ τῆς κορυφῆς 1850 μ. τοῦ Παναχαϊκοῦ ἔχει: 1) Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐν κατόψει τὴν ἀσύγκριτη εἰς γραφικότητα καὶ καλλονὰς θέα τοῦ πρασίνου τάπητος τοῦ λεκανοπεδίου τῶν Πατρῶν, τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου, τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τῶν νήσων του, τὰς ὀροσειρὰς τῶν Ἀκαρνανικῶν ὀρέων καὶ μέρος τοῦ Κορινθιακοῦ. 2) Ἔχει τὴν δυνατότητα τῆς ἀσκήσεώς του εἰς τὸ τόσον προσφιλὲς σπορ τῶν χιονοδρομιῶν. 3) Δύναται νὰ διανυκτερεύσῃ ἀνέτως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ζαστόβης.

⁂

Διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα προσφέρει διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐθνικοῦ μας τουρισμοῦ τὸ προτεινόμενον ἔργον, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπισκοπήσωμεν καὶ τὴν ἐν προκειμένῳ συμβολὴν τῆς θέσεως τῶν Πατρῶν.

Ἤδη ὁ λιμὴν τῶν Πατρῶν εἰς τὸν ὁποῖον προσεγγίζουν δύο μεγάλα ὑπερωκεάνεια καὶ 12 σκάφη τῆς γραμμῆς ἐξωτερικοῦ καὶ μὲ τὴν διὰ «Φέρρου Μπῶτ» σύνδεσιν Ἑλλάδος — Ἰταλίας, εἶναι: 1) Ἡ πλησιεστέρα πύλη εἰσόδου εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν ξένων τουριστῶν. 2) Ὁ συγκοινωνιακὸς κόμβος ὁ ὁποῖος μὲ ἄριστον συγκοινωνιακὸν δίκτυον ἄγει πρὸς ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόντας τὸν ξένον ἐπισκέπτην ἀρχαιολογικοὺς χώρους (Ἀχ. Ὀλυμπία, Ναὸς Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος. Ἀρχ. Κόρινθος, Δελφοί, Μυστρᾶς κλπ.).

Συνεπῶς, δὲν εἶναι μικρὸν τὸ πλεονέκτημα διὰ τὸν διὰ τῶν Πατρῶν εἰσερχόμενον εἰς τὴν Ἑλλάδα ξένον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν τουρισμόν, ὅτι ὁ ἀποβιβαζόμενος εἰς Πάτρας τουρίστας ἐκτὸς τοῦ ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν βάσιν ἐκκινήσεώς του πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος, θὰ ἔχῃ καὶ τὴν εὐχέρειαν ἐντὸς 30—40 λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς ἀποβιβάσεώς του νὰ εὑρεθῇ μὲ ὅλας τὰς ἀνέσεις του εἰς τὴν χιονοσκεπῆ κορυφὴν τοῦ Παναχαϊκοῦ, εἴτε διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν μεγαλειώδη εἰκόνα τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως εἰς τὸ μεγαλύτερον δυνατὸν εὖρος της, εἴτε διὰ ν' ἀσκηθῇ εἰς τὰς χιονοδρομίας, νὰ δύναται δὲ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Πάτρας ἐντὸς ἐλαχίστων ὡρῶν ἐὰν θέλῃ διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ταξίδιόν του πρὸς οἱανδήποτε ἄλλην κατεύθυνσιν τοῦ ἐνδιαφέροντός του.

Ἀλλά, πέραν τούτου, ἡ ἀνέγερσις τουριστικοῦ ξενοδοχείου εἰς Ζάστοβαν ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ Παναχαϊκοῦ, θὰ παράσχῃ ἀσφαλῶς τὴν εὐκαιρίαν τῆς δημιουργίας ἑνὸς μοναδικοῦ πανελληνίου θερέτρου, ἀναγκαίου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον τόσον τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ.

Κρίνομεν ἀναγκαῖον ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς μας προτεινόμενον ἔργον δὲν παρέχει ἁπλῶς πλεονεκτήματα καὶ πρόσθετον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ἐπισκεπτόμενον τὴν Ἑλλάδα ξένον τουρίσταν, ἀλλὰ παρέχει πλεονεκτήματα καὶ εὐκαιρίαν μοναδικὴν διὰ τὸν ΕΟΤ νὰ παρουσιάσῃ ἕνα σημαντικὸν ἔργον τὸ ὁποῖον θὰ προκαλέσῃ ηὐξημένον τουριστικὸν ἐνδιαφέρον εἰς τοὺς ξένους καὶ θὰ ἐξυψώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν τουρισμὸν ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικόν. Καὶ τὸ διὰ τὸν ΕΟΤ ἐν προκειμένῳ πλεονέκτημα εἶναι ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ Παναχαϊκοῦ θὰ δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ξένον ἕνα ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ἐξασφαλίζοντας δι' αὐτὸν σημαντικωτάτην οἰκονομίαν χρόνου καὶ ἀποστάσεις σὲ ὅλον αὐτὸν τὸν θρύλο ποὺ γινόταν γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομά της, σὰν νὰ μὴν ἤξερε πόσο πολὺ ὄμορφη ἦταν.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛΙΔΑ

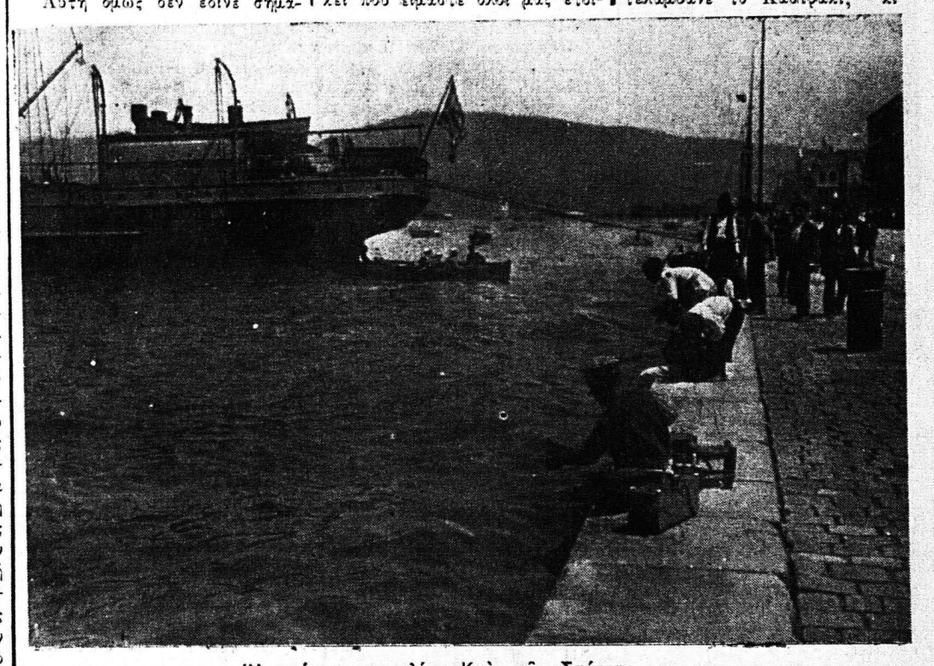

Ἡ περίφημη παραλία «Καὶ» τῆς Σμύρνης

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΠΟΝΟΥ

Χρύσα

Η ΩΡΑΙΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α'
ΤΟ ΡΟΔΟΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'
Η ΛΕΒΑΝΤΙΝΑ

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο τῆς Πρωτομαγιᾶς, στὸ ἀρχοντικὸ σπίτι τῆς Χρύσας Ἀργυροπούλου, εἶχαν βεγγέρα.

Μέσα στὸ μικρὸ σαλονάκι τοῦ ἰσογείου, ποὺ ἄνοιγε σὲ μιὰ μεγάλη τζαμόφραχτη βεράντα πρὸς τὸν κῆπο, ἡ Χρύσα μαζὶ μὲ τρεῖς φιλενάδες της συνωμιλοῦσαν χαρούμενες.

Ἦσαν κ' οἱ τέσσερις ὄμορφες, μ' ἐκείνη τὴν ἐξωτικὴ ὀμορφιὰ ποὺ μόνο στὴ Σμύρνη μποροῦσε ν' ἀπαντήσῃ κανείς.

Μὰ ἡ ὀμορφότερη ἀπ' ὅλες ἦταν ἡ Χρύσα.

Δὲν εἶχε ἀκόμη κλείσει τὰ δεκαοκτώ, καὶ ὅμως ἡ φήμη τῆς καλλονῆς της εἶχε ξεπεράσει τὸ μαχαλᾶ της, κ' εἶχε φθάσει παντοῦ ἀπὸ τὴν Ποῦντα μέχρι τὸ Γκιός—Τεπὲ κι' ἀπὸ τὸ Φασουλᾶ ἕως τὸ Κορδελλιό.

Ψηλή, μὲ ἕνα σῶμα ἀφροπλασμένο καὶ μάτια ὀνειρώδη, ἡ Χρύσα ἦταν τὸ καμάρι τῶν δικῶν της, ἡ «Ὡραία τῆς Σμύρνης», ὅπως τὴν ἔλεγαν ὅλοι.

Αὐτὴ ὅμως δὲν ἔδινε σημασία σὲ ὅλον αὐτὸν τὸν θόρυβο ποὺ γινόταν γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομά της, σὰν νὰ μὴν ἤξερε πόσο πολὺ ὄμορφη ἦταν.

Τὴ βραδυὰ αὐτὴ τῆς πρωτομαγιᾶς μέσα στὸ κομψὸ σαλονάκι τοῦ σπιτιοῦ της, ἀνάμεσα στὶς φίλες της, ἡ Χρύσα φαινόταν ταραγμένη, ἀνυπόμονη.

— Τί ἔχεις; τὴν ρώτησε ἡ Μαρίτσα, ἡ πιὸ ἀγαπημένη της φιλενάδα.

— Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ. Εἶν' ἕνα μεγάλο μυστικὸ ποὺ ἔμαθα σήμερα καὶ ποὺ μοῦ φαίνεται σὰν ὄνειρο.

— Ἀχ! πές μας λοιπόν, παρεκάλεσε ἡ Φωφώ.

Ἡ τρίτη κοπέλλα, μιὰ νέα εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ἡ λεβαντίνα Καρολίνα Μοντιάνο, στὸ ἄκουσμα τῶν λόγων αὐτῶν ἐσίμωσε τὴν καρέκλα της στὸ κάθισμα τῆς Χρύσας ,περίεργη ν' ἀκούσῃ τὸ μυστικό της.

Ἡ Χρύσα ἐκύτταξε τὶς φιλενάδες της γιὰ μιὰ στιγμὴ στὰ μάτια σὰ νὰ ἤθελε νὰ μαντεύσῃ ἐὰν ἔπρεπε ν' ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικό της.

Καί, βλέποντας τὴν περιέργεια ποὺ ἔλαμπε καὶ στῶν τριῶν κοριτσιῶν τὰ βλέμματα, εἶπε μὲ τὴ γλυκειά της φωνή:

— Εἶναι τόσο μεγάλη ἡ εἴδησι ποὺ ἔμαθα, ὥστε μοῦ φαίνεται ἀπίστευτη.

— Μὰ τί συμβαίνει; Πές μας, παρεκάλεσαν πάλι ἡ τρεῖς κοπέλλες.

Ἡ Χρύσα ἐδίστασε γιὰ μιὰ στιγμή, ἔπειτα ὅμως, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ βαστάξῃ πιὰ κρυφὸ τὸ μεγάλο της μυστικό, ἔσκυψε πρὸς τὶς τρεῖς φιλενάδες της, καὶ μὲ φωνὴ ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ συγκίνησι, ἐψιθύρισε:

— Αὔριο τὸ πρωὶ ἡ Σμύρνη γίνεται Ἑλληνική.

Τὰ τρία κορίτσια ἀνατινάχθηκαν ἔντρομα καὶ κύτταξαν μὲ προσοχὴ τὴν Χρύσα.

Μήπως τὶς κορόϊδευε;

Ἀλλ' ὄχι. Τὸ ὡραῖο πρόσωπό της μὲ τὰ ὠχρορόδινα μάγουλα καὶ τὰ λαμπερὰ μάτια ἔδειχνε τόση συγκίνησι, ὥστε δὲν μποροῦσαν νὰ φαντασθοῦν πῶς ἤθελε νὰ γελάσῃ μαζί τους.

Τώρα ἤθελαν νὰ μάθουν λεπτομέρειες, νὰ ἰδοῦν ἀπὸ ποῦ τὸ ἤξερε αὐτή, γιὰ νὰ πεισθοῦν καὶ μόνες τους πῶς αὐτὸ ποὺ ἦταν τὸ ὄνειρο τῆς ζωῆς τους ὁλόκληρης θὰ γινόταν ἐπὶ τέλους πραγματικότης.

Καὶ ἡ Χρύσα ἄρχισε νὰ τοὺς διηγῆται:

— Σήμερα τὸ πρωὶ ἑτοιμαζόμαστε νὰ πᾶμε στὸ Παραδεῖσο, γιὰ νὰ πιάσουμε τὸ Μάη. Εἴχαμε ἀπὸ βραδὺς κάνει ὅλες τὶς προετοιμασίες κ' εἴχαμε παραγγείλει τοῦ Κερκόρ τοῦ Ἀρμένη νἄρθῃ πρωί—πρωὶ νὰ μᾶς πάρῃ μὲ τὸ αὐτοκίνητό του.

Ὅπου, πολὺ πρωὶ ἀκόμη ἐκεῖ ποὺ εἴμαστε ὅλοι μας ἑτοιμοι, ἀκοῦμε τὴ σιδερένια ἐξώθυρα νὰ χτυπᾷ δυνατά.

Ἡ νενέ μου φοβήθηκε:

«Αὐτὸ τὸ χτύπημα δὲν εἶναι γιὰ καλό, εἶπε. Θὰ εἶναι τίποτε ἀγάδες».

Μὰ ὁ πατέρας μου γέλασε καὶ παράγγειλε στὸν παραγυιὸ νὰ πάῃ ν' ἀνοίξῃ. Σὲ λίγο μπῆκε μέσα στὴν κάμαρη ποὺ εἴμαστε ὅλοι, ὁ καβάσης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. «Πῶς ἀπὸ δῶ τέτοια ὥρα, Κύρ Κώστα;» τὸν ρώτησε ὁ πατέρας μου.

Ἐκεῖνος ἔκαμε ἕνα τεμενὰ κι' ἀπήντησε: «Ἀργυρόπουλε κύριε, ὁ Μακαριώτατος μ' ἔστειλε νὰ φωνάξω τὴν ἀφεντιά σας».

— «Τί νὰ μὲ θέλῃ ἄραγε;» ρώτησε περίεργος ὁ πατέρας μου.

— «Δὲν ξέρω, μὰ φώναξε ὅμως ὅλους τοὺς δημογέροντες καὶ τοὺς προκρίτους τῆς Σμύρνης».

Ὁ πατέρας μου τὸν εἶδα ποὺ ταράχθηκε μὰ δὲν μᾶς εἶπε τίποτα. «Πᾶμε» εἶπε μόνο στὸν καβάση καὶ βγήκανε μαζύ.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο ἦλθε καὶ ὁ Κερκόρ, μὰ ποῦ ἐμεῖς καρδιὰ γιὰ ἐκδρομή.

Περιμέναμε τὸν πατέρα. Ἡ νενέ μου ἦταν πιὸ ἀνήσυχη ἀπ' ὅλους μας. Ὅλο ἐμουρμούριζε:

— «Ἠβοῖ τσὶ ἄπιστοι, τσὶ ἀγάδες. Πάλε κάτι κακὸ θὰ κάνουνε». Κι' ὅλο κουνοῦσε τὸ κεφάλι της ἀπελπισμένη. Φανταζόταν πὼς γιὰ νὰ καλέσῃ ὁ Μητροπολίτης ὅλους τοὺς προκρίτους θὰ πῆ πὼς κάποιο κακὸ ἑτοιμάζανε οἱ Τοῦρκοι καὶ γι' αὐτὸ ἤθελε νὰ τοὺς συμβουλευθῆ. Στὸ τέλος, ἀπὸ τὰ πολλὰ παράπονα τῆς νενές μου, ἀρχίσαμε κι' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ν' ἀνησυχοῦμε.

Κατὰ τὶς ἐννιάμισι φτάνει ὁ πατέρας, ἄλλος ἄνθρωπος. Μόλις μπῆκε μέσα στὴ σάλα ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ τῆς νενὲς κι' ἔπειτα τῆς μητέρας, κ' ὕστερα μὲ ἀγκάλιασε ἐμένα καὶ μ' ἐφίλησε. Δὲν μιλοῦσε, δὲν ἔλεγε λέξι, μόνο ἔκλαιγε μὲ ἀναφυλλητά. Ἐμεῖς τὰ χάσαμε.

— «Τί εἶναι; Τί ἔχεις;» τὸν ρωτοῦσαμε. Ἐκεῖνος μιλιά. Τὸν ἔπνιγε τὸ κλάμα. Ὅπου στὸ τέλος μπόρεσε νὰ μᾶς πῆ δυὸ λέξεις μόνο:

— «Αὔριο ἔρχονται οἱ Ἕλληνες».

— «Τί λές; πεταχτήκαμε ὅλοι μ' ἕνα στόμα. Δὲν πιστεύαμε στ' αὐτιά μας. Ἀκόμα ὁ Τουρκικὸς στρατός, ἀπάνω ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες, εἶναι στὴν πόλι μας, ὁ Βαλῆς ἐπίσης κι' ὁ πατέρας ἔλεγε πὼς θάρθοῦν οἱ δικοί μας; Πῶς εἶναι δυνατό!

Στὸ τέλος μπόρεσε νὰ μᾶς τὰ πῆ ὅλα καταλεπτῶς. Ὁ Μητροπολίτης ποὺ τοὺς κάλεσε, τοὺς εἶπε πὼς σήμερα τὸ πρωὶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ κατελάμβανε τὸ Καστράκι, κι' αὔριο τὸ πρωὶ θ' ἀποβιβαστῆ στὸ Καί. Ἔπειτα τοὺς διάβασε ἕνα τηλεγράφημα τοῦ Βενιζέλου ποὺ λέει μέσα πὼς τὰ ψέμματα τελείωσαν κ' ἡ Σμύρνη γίνεται πιὰ Ἑλληνική, καὶ πὼς πρέπει νὰ μὴν πειράξουν οἱ Ἕλληνες κανένα ξένο.

— "Οταν τ' ἀκούσαμε ἐμεῖς, δὲν πιστεύαμε τ' αὐτιά μας.

«Εἶναι δυνατό;» λέγαμε καὶ θάζαμε τὸν πατέρα μας νὰ μᾶς τὸ ξαναπῆ. Ἡ νενέ μου ἰδίως ἔκλαιε ὁλοένα.

— «Θ' ἀρθοῦν τὰ παλληκάρια μας, γυιέ μου, νὰ διώξουν τσὶ ἀγάδες;» ρωτοῦσε καὶ ξαναρωτοῦσε τὸν πατέρα.

Τὸ μεσημέρι οὔτε φάγαμε ἀπ' τὴ χαρά μας. Ὁ πατέρας ξαναπῆγε στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ δὲν ἐγύρισε ἀκόμη».

Καὶ ἡ Χρύσα τελείωσε τὴν διήγησί της μ' ἕνα χαρούμενο γέλιο.

— Ἀχ, κορίτσια, εἶπε. Πάω νὰ τρελλαθῶ ἀπὸ τὴ χαρά μου. Μοῦ φαίνεται ἀκόμα σὰν ψέμμα, πὼς ὀνειρεύομαι.

Ἡ Μαρίτσα καὶ ἡ Φωφὼ τὴν ἀγκάλιασαν καὶ τὴ φίλησαν μὲ διάχυσι:

— Χρύσα μου, ἀπὸ τὸ στόμα σου καὶ στοῦ Θεοῦ τὸ αὐτί. Θὰ πᾶμε νὰ τὸ ποῦμε στοὺς δικούς μας. Καληνύχτα.

— Καληνύχτα, καληνύχτα κι' αὔριο νὰ ξημερώσουμε, ἐλεύθεροι!

Ὕστερα ἀπὸ λίγο ἐσηκώθηκε καὶ ἡ Καρολίνα.

— Δὲν θὰ βροῦμε ἕνα γῦρο, ἀπόψε, Χρύσα μου; τὴν ρώτησε.

— Ὄχι Καρολίνα μου, μετανόησα. Θὰ μείνω μέσα, τέτοια βραδυὰ ποὺ εἶναι... Ποῦ ξέρεις τί μπορεῖ νὰ γίνῃ.

— Σῶπα καϋμένη κι' ἐσύ. Τί φοβᾶσαι νὰ γίνῃ.

— Δὲν φοβᾶμαι, ἀλλὰ ξέρω κι' ἐγώ... Καλύτερα νὰ εἶναι κανεὶς στὸ σπίτι του τέτοιες ὧρες.

— Τέλος πάντων, ὅπως θέλεις. Λοιπόν, Χρύσα μου, καληνύχτα.

Καὶ ἡ Καρολίνα, ἀφοῦ ἐφίλησε τὴν φιλενάδα της, ἐβγῆκε στὸ δρόμο.

⁂

Τὸ σπίτι τῆς Χρύσας ἦταν στὰ Τράσσα.

Ὅταν ἐβγῆκε ἀπὸ τὴ μεγάλη σιδερένια ἐξώπορτα ἡ Καρολίνα, ὅλος ὁ δρόμος ἦταν ἔρημος, μολονότι ἡ ὥρ